

Bohoslužby 17. 11. 2019

Průvodní dopis:

Milé sestry, milí bratři,

události z listopadu a prosince 1989 byly v dějinách naší země přelomové. Vracíme se k nim s vděčností i s otázkami. Hledáme souvislosti a tušíme, že nám mohou pomoci lépe porozumět našemu dnešku. Povzbuzujeme vás k setkáním, osobním vzpomínkám a rozhovorům, zvláště mezigeneračním, v rodinách, ve sboru, mezi sousedy a přáteli. Letošní jubilejní 17. listopad vychází na neděli, a je tak zvláštní příležitostí k takovému setkáním.

Naše církve se k době totality vyjádřila ústy svého synodu v roce 1990 kajícím: „Jen v hlubokém zpytování svých provinění a dluhů pod Kristovým křížem a přijetím drahé milosti můžeme najít k sobě cestu a setkat se s ostatními lidmi v naší zemi.“ Symbolicky proběhly nové volby poslanců na konventy a na synod. V roce 2006 byla synodem ustavena komise pro cestu církve 1945 – 1989, která vydala celou řadu dokumentů a historických studií. Nicméně nás důkladná reflexe ještě čeká. Je otázkou, zda tlak či pouhé přání ze strany totalitní moci nedeformoval naše zvěstování. Jak jsme evangelium interpretovali? Jaké motivy, jaké momenty víry jsme rozvíjeli? A jaké naopak nechávali stranou nebo zamlčovali? A jako i docela současnou si můžeme položit otázku: vyhýbáme-li se nároku Kristovy pravdy, jak můžeme zakusit skutečnou svobodu a radost z evangelia? A jestliže se vzdáme svobody z evangelia, co vlastně můžeme našim bližním, společnosti a světu dát?

Naše církve své členy a jejich činy za totality nesoudí. To však neznamená, že by nám různé a odlišné postoje z té doby měly být lhostejné. Neboť některé postoje přímo poškozovaly bližní a byly rouháním vůči Bohu, jiné pomáhaly, povzbuzovaly k pravdě a spravedlnosti a byly dobrým svědectvím. Vzhledem k naší dnešní a budoucí cestě je užitečné umět tyto rozdíly a jejich dopad na lidskou duši a na život církevního společenství vidět, popsat a uznat. Církve více než jiná společenství žije z tradice. Co předáváme další generaci – svým mluvením i svým mlčením - ze zkušenosti totality?

Namísto toho, abychom se sešli při celocírkevním shromáždění, zveme vás u příležitosti 30. výročí 17. listopadu k setkáním ve vašich sborech. Můžeme přitom být symbolicky propojeni jedním duchem, případně jedním slovem. Předkládáme vám návrh bohoslužeb s vysluhováním večeře Páně jako podnět, s nímž můžete volně nakládat, vzít jej, jak je, upravovat jej, nechat se jím inspirovat či ho odložit. Při jeho přípravě mi byli svými myšlenkami, komentáři a korekturami nápomocni Pavel Kalus, Zdeněk Šorm, Zvonimír Šorm a Tomáš Trusina. Děkuji jim.

S přáním požehnané neděle,

Pavel Pokorný (za synodní radu)

P. S. Kázání zaznělo již 25. srpna u studánky Páně. Omlouvám se všem, kdo ho podruhé slyšet nepotřebují nebo nechtějí. P. P.

Bohoslužby 17.11.2019

Úvod a pozdrav

Píseň 161.1

Introit: Ž 126, 1 - 3

Píseň 98 Zpívejte Pánu nové písně

Modlitba:

Hospodine, Bože svatý a věčný a náš nebeský Otče, děkujeme ti za dar tvého stvoření, za dar života, za dar řádu, kterým dobrý život chráníš a podporuješ. Děkujeme za evangelium tvého Syna Ježíše Krista. On je nám zjevením nejvyššího řádu, totiž lásky. Děkujeme za společenství rodiny, církve, obce, státu. Děkujeme za pokoj, spravedlnost, svobodu, demokracii. Děkujeme za zhroucení hrubé totalitní moci, jak ho přinesl 17. listopad 1989. A prosíme tě o tvého Ducha, Ducha Kristova, Ducha pravdy, kritického rozlišování, Ducha víry a naděje. Žehnej nám i všem ostatním, kdo v touze a důvěře tebe hledají a od tebe pomoc a záchranu očekávají. Amen.

Slovo pro děti + píseň Sv 135

Čtení: Dt 31,7-23

Píseň 607 Bůh je náš...

Text: Když byl Jan uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a kázal Boží evangelium. „Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangeliu.“ Mk 1,14-15

Kázání:

Naplnil se čas, už je to tady. Říká Ježíš a srdce jeho posluchačů se zachvějí. Ted' se události dávají do pohybu. Něco podstatného se mění. „Už je to tady!“, volali lidé na náměstích v listopadu 1989. Čas dospěje ke zlomovému bodu, číše přeteče, okolnosti se příhodně sejdou, doba těhotná očekáváním začíná přinášet své plody. Krásné chvíle. Okamžiky, které povzbuzují, nabíjejí, aktivizují.

A pak jsou zas časy tíživé, hodiny z olova, časy jakoby nehybné, anebo se jakoby sunoucí k horšímu, časy takřka beznadějně. V čem žijeme nyní? Jaký je tento čas? Co s námi dělá? K čemu je vhodný, příhodný?

Ježíš říká: „Naplnil se čas!“ Ale co tím vlastně říká? Že se sešly vhodné okolnosti? Společenské, politické, ekonomické? Okolnosti příhodné pro změnu? Že jsou lidé konečně duchovně připraveni, spirituálně hladoví, otevřeni oslovení? Nezdá se. Jsou spíše politicky zoufalí. Jan Křtitel je uvězněn, opakovaná vzepětí proti moci Říma nikam nevedou. Jsou duchovně skeptičtí. (Z Galileje žádný prorok nepovstane; Mesiáše sice někteří čekají, ale docela jiného.) Ježíš neoznamuje, že se časy mění a doba nazrála, nýbrž přichází se svou zvěstí spíše době navzdory. Neboť nikoli doba a její okolnosti, nýbrž Bůh určuje svůj čas. Bůh věci mění. Boží čas je jiný než lidský - je jiný než naše pocity, naše porozumění a vnímání času, ve kterém právě žijeme.

My se ovšem necháváme hodně časem určovat. „Taková byla doba!“ říkáváme s povzdechem omluvně, když si začneme připouštět svou pasivitu a neschopnost. Doba totality nám bránila žít radostně a nadějně naší křesťanskou vírou? A nadcházející doba samofinancování zničí mizející atoly našich sborů? Kdyby to tak mělo být, kdyby tolik mělo záležet na době, tak proč jsme se jako církve nerozvinuli a nerozkvetli v tom čase, který máme právě teď téměř za sebou? V době, kdy jsme užívali plnou svobodu a zároveň plnou finanční podporu od státu? Nebo snad začneme hledat další výmluvy, proč a v čem i tahle doba je (byla) nepříznivá? Budeme si pěstovat svou ublíženost, ukřivďenost, pocity ponížení a méněcennosti? To asi k dobrému nevede.

Samozřejmě musíme své době a soudobé společnosti hledět porozumět. Lidem porozumět! Časy se mění, nové otázky, potřeby a touhy se vynořují. A po nové odpovědnosti volají. Ale právě naše odpovědnost nemůže záviset na tom, k čemu je doba příhodná a čemu brání. Ježíš říká: „Naplnil se čas!“ - jde o skutečnost, která nastává Božím rozhodnutím navzdory lidským časům a jejich příhodnosti či nepříhodnosti. Plností času je Kristus sám. Jeho příchod, jeho zjevení, jeho přítomnost, jeho slovo. Po Kristově vzkříšení a seslání jeho Ducha je náš čas pořád plný. Není nač čekat. Není co lepšího očekávat. Nebude líp. Nebude líp v tom smyslu, že se neobjeví lepší, hlubší, vydatnější zdroj života, než který tu už je. Studna, studánka vody živé. Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Boží království je blízko. Je na dosah. Dveře k plnému životu jsou otevřené a nikdo a nic je nemůže zavřít.

„Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží,“ říká Ježíš. Přiblížilo se, je na dosah. Ale nic víc. Takže to království nenastalo? Proč rovnou naplno nepřišlo? Proč takové Ano i Ne? Zvěst, která těší a uklidňuje, a zároveň rozjitřuje a provokuje? Jistě se Boží království přiblížilo, praví Ježíš, dále však mluví o tom, že někteří do něho vejdou a jiní nevejdou, že někdo je v něm, že někomu patří, že dokonce v jednu chvíli „je mezi vámi“.

Království Boží, ten zdroj života, studánka je blízko, na dosah, není daleko, není nepřístupná, není uzavřená - a tak stačí jen udělat krůček, sáhnout, vstoupit. A v řadě podobností a obrazných výroků Ježíš upřesňuje, jak. Jsou to samé paradoxy: vstupují předně chudí duchem, děti a sociálně vyloučení, první tam budou poslední a naopak... Co si z toho vzít? Jak tomu rozumět? Že nevstupuje ten, kdo je silný, ani v tom duchovním smyslu, ani ten, kdo podává úctyhodné výkony, ani ty zbožné. Že se do toho království nelze arogantně vlomit, pevnou rukou, mocným vyznáním se ho zmocnit, hrdě a majetnický se do něho přihlásit. Vstoupit do něho je spíše jako přijmout dar, tiše a pokorně. Síla, schopnosti a postavení nejsou výhodou. A slabost a chudoba (chudoba v žádném ohledu!) nejsou důvodem k beznaději... Do Božího království se vstupuje, jako když vezmeš darované. Nezaslouženě, nehodně. Ale umět je plně přijmout! Vzít za své. Nenechat si od něho odstup. Vážít si toho daru, neodložit ho někam na policičku jako nechtěného porcelánového jelena, ale užívat ho radostně, každodenně. Chodit ke studánce, pít. A tím královstvím, tím zdrojem je Kristus sám. Takový, jaký se podává v evangeliu, ve večeri Páně.

„Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangeliu,“ říká Ježíš. Teprve takhle je to celé. Boží strana a lidská strana. Bůh naplnil čas, nalil plnou číši, otevřel dveře a od nás čeká ten krůček - pokání a víru. Přijmout dar. Vstoupit. Pokání a víra je dvojí v jednom. Pokání bez víry, to je vyznávání vin uvězněné v minulosti. Je to sebelítost a nářek nad sebou samými. Plačtivé „jsme špatní, bídní, zabředli jsme kamsi, kde se nám nelíbí, co jen s námi bude?“. Točíme se v kruhu. Pravé pokání je spojeno s vírou. Je obratem k nezasloužené naději. Jsme zlí, jsme hříšní, a přece může evangelium vstoupit i mezi nás. Do nás. Křesťanská víra je nadějí bez optimismu, pravil jeden náš skotský souvěrec. Ve víře se obejdeme bez optimistických očekávání, že se společnost změní, že se v ní probudí zájem o duchovno, že Pán Bůh nedopustí, aby naše církve zanikla, že odněkud přijdou lidé a peníze... Víra volá: aj, ty, milý budižkničemo,

jdi a už nehřeš, tj. nepropadej se do své bezmoci a beznaděje, chop se darů Kristových a pust' je do světa!

Křesťanská víra je důvěrou, že Bůh je věčný a svatý a Kristovo evangelium je síla nehynoucí. Nic jiného, žádné vnější opory. Víra tak ze sebe setřásá pověrečné recepty na úspěch, modlářská vyhlížení silných osobností a snadných řešení, protože se spoléhá na podstatu - že pravda je v lásce a láska je v pravdě. A co ta slova znamenají a jak se spolu snoubí, je tajemstvím evangelia. A my se k němu vztahujeme, čerpáme z něho a učíme se z něho. Čteme bibli, ne jako návod, ale jako mocnou inspiraci. Čteme ji se zájmem především o zákon Kristův a praxi apoštolů. Jako soli je třeba téhle inspirace: Více sluší poslouchati Boha než lidí, sluší se pomáhat chudým, otvírat dům příchozím, otvírat se setkáním, zastat se spravedlnosti...

Kdo ví, zda tahle slanst neproměňuje hodiny z olova, zda právě ona v předstihu nepřipravuje nenápadně cestu těm krásným chvílím, které pak přijdou a srdce mnohých jimi pookřejí. A budou třeba mluvit o příznivých okolnostech, jež nastaly jakoby samy od sebe. A i kdyby nemluvili a i kdyby se mnoho hmatatelného nedělo, víra žije touto pravdou a nadějí. Pane, díky za tvoje evangelium, za tvého Ducha! Amen.

Píseň 648 Kristus je má síla (jako vyznání víry)

Vyznání vin

Pane, vidíme jasně, že nejsme lepší než druzí lidé. Nestáváme se tvým obrazem, jak jsi nás stvořil. Od toho se snadno necháme svést, zmanipulovat, ohnout nebo koupit. A v čem jsme bídňější než ti, kdo tě neznají: v tom, že si jen lžeme do kapsy, že tě ctíme, ale pro svůj prospěch, pro své pohodlí, pro svůj sebezáchovný strach zavíráme oči, ohýbáme záda, zapíráme Krista. V tichosti si každý připust'me svá selhání... A společně hlasitě svůj hřích vyznejme slovem „Vyznávám.“

Odpuštění

Pane, bez tvého odpuštění nemůžeme jít dál. A ty nám ho zadarmo dáváš. Jak bychom my mohli neodpustit těm, kterým máme co odpouštět? Jak bychom mohli jít společně dál? V tichosti každý uvaž, co pro tebe znamená Kristovo odpuštění, a pros o sílu odpustit těm, kdo se proti tobě provinili... A společně hlasitě vyznejme „Přijímám a odpouštím.“

Slovo milosti

„Dobrořeč, má duše, Hospodinu, celé nitro mé, jeho svatému jménu! Dobrořeč, má duše, Hospodinu, nezapomínej na žádné jeho dobrodiní! On ti odpouští všechny nepravosti, ze všech nemocí tě uzdravuje, vykupuje ze zkázy tvůj život, věncí tě svým milosrdenstvím a slitováním... Jak vysoko nad zemí je nebe, tak mohutně se klene jeho milosrdenství nad těmi, kdo se ho bojí...“ Ž 103

Večeře Páně

Pozvání

Pane, slyšeli jsme tvé evangelium. Tvé království je blízko a je tu pro nás. Zveš nás do něho. Zveš nás ke společnému stolování, do společenství s tebou i spolu navzájem. Tvé přijetí a důvěra jsou natolik silné a bezpečné, že smíme svobodně a pravdivě vyznávat své viny i svá doufání.

Pozdravení pokoje

Epikléze

Pane, prosíme, sešli svého svatého Ducha, aby se nám toto stolování stalo společenstvím s tebou i spolu navzájem i s těmi, kdo jsou tvoji, ať žijí kdekoli, ať žili kdykoli. Amen.

Slovo ustanovení

Např. podle Mt 26,26-29

„Otčenáš“

Vysluhování - Píseň 308

Propouštění

J 8,32 J 14,6 Mt 7,14

Přímluvná modlitba

Pane, prosíme za slabé, prosíme za ty, kdo nestačí tempu a nárokům současné společnosti, za ty, kdo zůstávají stranou. Prosíme za lidi znevýhodněné, za nemocné, za

lidi s postižením, za ty, kdo patří k menšinám, za uprchlíky a migranty, za ty, kdo nejsou vidět ani slyšet, za naše sestry a bratry nepatrné.

Prosíme za naši vládu, prosíme za lidi mocné a vlivné, za ty, kdo mají odpovědnost za celek a také za ty slabé, prosíme za moudrou a spravedlivou správu věcí veřejných, aby zde všichni lidé mohli žít pokojně a užitečně.

Za to...

Prosíme za nás všechny, kdo tu žijeme, domácí i příchozí, prosíme za odpovědnost jednoho za druhého, jak tu jsme vedle sebe a spolu, prosíme za zájem o souseda, obec, stát, za občanskou odpovědnost.

Za to...

Prosíme za lidská práva ve světě. Dávej sílu vzdorovat totalitám, zastávat se nespravedlivě stíhaných, dej odvahu omezit svou spotřebu a být ohleduplný vůči přírodě.

Za to...

Prosíme za tvou církev jako prostor, kde zaznívá tvé Slovo svobodně a pravdivě a kde se setkáváme jako sestry a bratři. Prosíme za církev, která nepečuje jen sama o sebe, nestrachuje se, ale vydává se ochotně podle tvé vůle k užitku bližním i celému stvoření.

... v tichosti či nahlas...

Píseň 574

Ohlášení

Poslání: Ga 5, 13 - 16a

Požehnání

Píseň 419 Mocný Bože, při Kristovu